

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre... 6 frt. —
Fél évre... 3 „ —
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és

KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.

KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. JULIUS 26.

30. SZÁM.

A hirlapirodalom svindlerei.*)

Jelige: Egy böles egykoron így szólt:
A jó tanács a legjobb.
És igaza volt.
Mert — ugymond — ám lássa.
Ez is, az is a
Jó tanácsot várja.
Jól van, hát várja.
De jegyezze meg mára:
A böles az igaz utat —
Soha el nem vágja.
Azért ha netalán,
A böles büvös szere
Egy kissé borsos lenne,
Jó, tüsszenteni rája...
Az ám, de majd ekkor lesz
A szeg feje találva?
— Lehet, de ép' ezért:
A kinek nem inge
Ne vegye magára.

Alava, Eremit Cantuzena, IV. fej. 3.

Ki tagadná közölünk, hogy sajtómozgalmaink, különösen irodalmunk s hirlapirodalmunk képezik legmegbízhatóbb fokmérőjét fejlettségünk és műveltségünknek? Vajjon nem ezek mutatják-e meg, hogy az olvasási vágy, a szellem táplálója, élet-szükséggé válik-e a magyar közönség minden rétegében?

Hirlapirodalmunk minden bizonynyal egyik legfőbb tényezőjét képezi közművelődésünknek; mert például, csak az egyre keletkező vállalatok is szélesebb körben terjesztvén az olvasási vágyat, közönségünket fokonként fejlettebbé és műveltebbé képezni hivatásuk.

Mondjuk ki, hogy így ez a legörvendetesebb haladást jelezné, ha a látszó fénynek egyuttal elszomorító árnyoldalai nem volnának.

Hirlapirodalmunk, ez az igazán hatalmas

*) Ezen korszerű czikk fölvétele által az olvasó közönségnek véltünk hasznos szolgálatot tenni. Összesen négy közleményre fog terjedni és külön lenyomatilag, röpirat alakjában is kiadjuk.
Szerk.

közművelődési tényező, mely a közvélemény vezetésére, közérdekeink igazságos védő vagy támadó szószóására s közügyeink megbíralására, sőt hogy egy kiválóbb képviseléséről meg ne feledkezzünk, a közizlés ápolására volna különösen hivatva, pár év alatt a fővárosban, de itt-ott a vidéken is — néhány kivétellel a régiebb és újabb vállalatok közül — olyan nyegle és élősdli csoport kezébe jutott, a kik csodálatos uton és módon, a klikk és klakk, pajtáskodás és tapsonezserreg jóvoltából „írókká“ vagy „hirlapírókká,“ voltaképen azonban csak ezek komédiásaivá burjánoztak föl.

Egyik tekintélyesebb vidéki lapunk, az „Abauj-Kassai Közlöny“ méltó fölháborodással kelt ki legutóbb a sajtó nyomorultjai ellen, a kiknek gomba módra szaporodó féreztapjai ma már nemcsak a fővárosban, de a vidéken is a legnagyobb elterjedésnek örvendenek.

Lételükről ugyan a nagy világ édes-keveset hall, de a melyek komoly vezérezikkeiben — ugymond — jókora nagy közönség élvezi a bolondító csalmatok mámorító hatását s élezeiben nem- és korkülönbség nélkül röhögi meg a csepürágó bohócok magasabb tőkélyre fejlesztett komikumát. Bukófélben lévő nyomdászok, fegyházakból kikerült iparlovagok, koplaló „zsenik“ és több effélék lépnek egymással szövetségre s „gründolnak“ valami „noch nie dagewesen“ ujságot; óriási plakátok, telve a közönség beteges izlését csiklandozó ígéretekkel, hirdetik a nagy irodalmi eseményt. A mezitlábos gyerkőczök aztán lépten-nyomon kínálják azt és a publikum veszi töméntelen mennyiségben s olvassa oly szent áhitattal, mint a bibliát. De hát hogy is ne venné, mikor csak két-három krajczárjába kerül, s azért a két-három krajczárért aztán olvashat olyan dolgokat, melyektől égfelé mered minden hajaszála.

A zugirodalom eme firkásai természetesen önző szövetkezésük leple alatt bujkálnak. Jól ismerik saját biztonságukat, s ezért szédelgéssel és ámitással, egy ép oly különös, mint sajátságos uton tartják magokat a fölszinen, s a világgal szemben mindannyian az önzetlenség, a tiszta jóakarát és a tizenhárom próbás hazafiság hangján szájhőködnek, s a felvilágosodás, az olvasási vágy terjesztése, magasztos ugyan, de hamisan értelmezett jelszavaival, s e mellett otromba gögjük pöffeszkedésével és szereplési vágyuk kielégítésének gunymosolyával, verik a magok javára a nagy dobot.

Ezek ellen foglalni most állást s igazságokat mondogatni nekik jobbra-balra egyaránt, igaz, hogy hálátlan szerepleend nagyon, de végre is, miután az ilyenek ássák alá irodalmunk hitelét s az ő kezökben hanyatlak napról-napra a sajtó tekintélye, és a tőle elfordult olvasóközönség számával hatalma is: itt az ideje, hogy az ámitás husos fazekaiból lakmározó eme „írói“ és „hírlapírói“ talpnyalóknak keményen a körmükre kop-pintsunk s részrehajlatlan nézetünknek és meggyőződésünknek hangot adva, kimondjuk fölöttük nyíltan az igazat.

Eddig csak általánosságban mondtuk ki vádunkat irodalmunk ama bizonyos klikkje és ennek apostolai ellen.

Indokolni is fogjuk e vádat, hogy teljes világitásba helyezzük mindenki előtt a kérdést, melyre alább részletesen fogunk kitérni.

*

Hírlapirodalmunk erkölcsi tekintélye általában, az egyre keletkező zuglapok miatt nem áll azon a szinten, a melyen óhajtandó; mert épen e zuglapok terjednek legjobban az olvasóközönség azon rétegében, melynek józan közérzületére és közizlésére kellene törekedni. — Nem az undorodásig hajmeresztő-e, hogy épen a magát a néposztály lapjának nevező zuglapocskák, a nép fölvilágosítására és oktatására, holmi férez-regényeket, lebutított történeteket, — hogy példát is hozzak föl — „Das Wirthshaus, zum fischen Schani“-féle olvasmányokat, nyujtanak; egy-egy rablógyilkost fölakasztatásakor vértanuként tüntetnek föl, s irnak dicsőítő vezérezikketek erkölesnemesítő dolgok helyett haramiákról, gyilkosokról. S ha kell sensationális hír, koholnak agrémes historiákat, a melyek szerintök megtörténtek pl. Amerikában

vagy Cocinchinában. Ugyse megy oda megkérdezni senki, vajjon mindaz megtörtént-e. Birálnak és kritizálnak, lehordanak és fölmagasztalnak, oly egyéneket, a kiknek működéséről, műveikről vagy előadásáról mit se láttak és hallottak.

Igy aztán a lapszerkesztés és lapkiadás kizárólagosan üzleti czélt s keretforrást kezd képezni az élelmeselek kezében; de épen innen ered az, hogy az ily népbolondító vállalkozás, felületesen és elfogultan, nem a kellő gonddal és lelkiismeretességgel, hanem az alakoskodás és szédelgés üzemével történik; hiányozán még ezek mellett az odaadó buzgalom is, nagyon természetes tehát, ha az erkölcsi és értelmi fogyatkozás azonnal észrevehetővé válik a gomba módra terjedő s kiirtásra érdemes immoralis zugsajtóban.

Ez az a két egymással karöltve járó veszedelmes baj, melyet egyrészt a sajtó tekintélyének megóvása, másrészt pedig emelése érdekében, haladéktalanul orvosolni kell.

Hogyan és mikép; szintén elmondjuk.

(Folyt. köv.)

Sólyom Jenő.

Büvös szíved.

Büvös szíved tengerébe
Elmerülve titkon, vágygyl,
Mulatok a gyöngyvilágban
Én buvár — a habléánygyal.

Ringat, altat lággy ölében
Szép szerelmed: habléánygyod —
Óh beh édes ott feledni
Azt a felső rosz világot!

Ámde int az élet vése,
Összeborzad, reng a tenger, —
Menekülsz a mély világyból,
Fölvet a hab, földi ember!

Partra jutva emberekhez
Úz az élet gyáva gondja,
S munka közt is lopva lengni
Vitorláit vágygy bontja.

Levágygy a gyöngyvilágyba,
Elnémult a vész hullágya —
Zeng epedve, mélybe hívón
Tengeremnek habléánygya.

Csengei Gusztáv.

A szerelmes habléány.

— Elbeszélés. —

Irta Margitay Dezső.

(Folyt. és vége.)

— Tudom Ella.

— Ő is sejté! — folytató a nő lassanként elveszítve lázas hevületét és újra merengővé változva. — Ő is sejté!... Láttam tekintetéből; — oh, az ő tekintete csak látszott hidegnek; én értettem annak beszédét. — És mégis... nem bucsuzhatám el tőle...

S így szólva szomorúan meredt a puszta legbe, mintha egy szétolvadó alakot látna ott, ki ösmerős és mégis ösmeretlen; most erősebb körvonalat öltő, majd elmosódó szemeivel biztatná, hogy csak panaszkodjék, mert az neki nagyon jól esik.

A férfi megmozdult; gyöngéden fölemelte a halavány arcot és igyekezett magára vonni a merengő tekintetet, mintha féltékeny lenne a szétfoszladozó alakra ott a légben.

— Ella! miután már egészen fölüdültél, beszéljünk az esküvő napjáról.

— Az esküvő napjáról?

— Oh igen, az esküvő napjáról...

— De hát hisz én még el sem bucsuztam tőle! Sok, sok éven át hűn követtem s aztán most bucsutlan hagyjam el?

— De hát Ella, kérlek...

— Nem, nem! — Igen! el fogok bucsuzni tőle. Hisz ő tett engem habléánnyá s bucsuzól...

— Ella! az fáj nekem.

— Oh ne fájjon! hisz neked fogok játszani. Szép leszek, mint minő még soha! Szerelmessé teszek magamba; elcsábítalak, aztán szeretni foglak én is, szeretni mindörökre! — kiáltá ujult szenvedélyvel mindkét karjával átölelve az őt karjaiban tartó férfit.

— Nem, Ella! az én nőmnek nem szabad a kördönön játszani.

— Hisz még nem vagyok nőd!

— De az leszesz, nemde?

— Igen, igen! oh, mert szeretlek; nem tehetek róla — és nem tehettem róla az előtt sem. — De el kell bucsuznom tőle, mert máskülönben azt hinné, hogy...

Fölült a pamlagon; körül nézte magát és szilárd hangon mondá:

— Holnap fel fogok lépni a szerelmes habléányban.

— De...

— Holnap föl fogok lépni — utólszor. — Oh ne ellenezd; ugyis hasztalan! — folytató Ella, tekintetével újra bemerülve a puszta legbe. — Ha ő itt volna, megmondaná neked, hogy — úgy is hasztalan!

És másnap nagy, vörös betűkkel hirdeté a falragaszok, hogy miss Ella, három havi súlyos betegség után, a mai napon még egyszer és utoljára föl fog lépni a szerelmes habléányban.

A padok recseg-ropogtak a néző sokaság alatt;

a páholyokból emberfej bokkréták nyomultak elő s midőn a fehér habléány halavány arcával s leomló hajában a szokott koszorúval megjelent, hatalmas csatogással tört ki a taps s annyi koszoru, virág és olajág repült a kördönre, hogy a virágzáró láttára ágaszkodni kezdett a fehér paripa.

Ella hízkelkedve veregeté meg nyakát; aztán megtevé körfutását, nyájas tekintetével megköszönve a szívélyes fogadtatást s miután a zenéhez bevégzék a nyitányt, megkezdé szerepét.

Szavát megtartá: szép és elragadó volt, minő még soha; szerelmessé tett, elcsábított minden jelenlevőt, nőt, férfit egyaránt; magával ragadta a tekintetet; édes, rajongó érülettel tölté el a szíveket; elfeledteté a nézőkkel, hogy circusbán vannak s képzeletében mindenki ott érezte magát mellette a folyamparton; érezte ölelését; a kedves ajkak érintését, aztán a megdöbbenést, midőn elhagyva elemét, hervadtan roskadott az ölelő kedves keblére a habléány.

Előadás után a komoly arcú férfi fogadta őt a circus udvarán.

— Ella! ez utóljára történt, nemde? mert különben, érzem, meg kellene bolondulnom a féltés miatt.

Utoljára! — viszonzá Ella csodásan villogó szeméit és kipirult arcát a férfihoz emelve. — És most lóra vándor királyfi! A habléány szíve tele boldogsággal, — szerelmmel, megrepedne a bezárt szobában; az üde lég hullámaira van szüksége, hogy elfeledje az elemet, melyet elhagyni készül. Lóra! Lóra! s ha képes, maradjon mellettem! — Így szólva, fölkapta paripája kantárszárát és egy ittas ember gyorsaságával, az oldala mellett száguldó férfi kíséretében tova vágatott.

— Vigyázza Ella! — mondá a férfi.

— Hopp! hopp, Acharat! — biztatá a nő paripáját. — Jer, édes-kedves mellém; jer, és röpöljünk.

— Az aixi ut felé! — szólt a férfi.

— Oh, nem! nem ez utra; nem akarok soha többé ez uton lovagolni; félek, hogy meghasadna a szívem; paripám levetne és megvetőleg hagyna az utporában, mint egy hitvány rongyot! — ki, ki a szabad tengerpartra; még egyszer akarom hallani a titkos morajt. Ki, ki a tengerpartra!

A két paripa tüszögve vágatott végig a széles uton, elérte a tengerpartot és északnak fordulva, laukadatlan suhant tova az árnyas éjben.

Ella, használva egy kedvező pillanatot, kinyújtá fehér karjait, átölelte kedvese nyakát, aztán égő szemével annak arcára nézve, szerelmesen susogta:

— Szeretlek, szeretlek!

És nem bocsátá el azután sem.

Baloldalról, a sötét-komorán álló, bámuló Fort Louis mögül, haragos föllegüstök tolakodott a fényes, éji égre s az afelől lihegve érkező szél, elnyomott, tompa mormogást hozott szárnyain.

— Ella! Ella! térjünk vissza; látod amott a ső-

tét felleget és erzed a mindinkább erősbülő szelet? — ez vihart jelent, mely gyorsan közeleg.

— Te félsz a vihartól? oh nekem élvezet látni fekeete szárnyait, tüzes szemét és hallani a bömbölést, melytől nem hallunk semmi egyebet, még ha szívünk-ből kiabálnánk is.

— Ella! Ella! félek, hogy meghülsz.

— Oh, engem ne félts; engem felhevít szerelmem; de hogy te meg ne hűsd magad, ime köpenyem; — és lekerítve azt magáról, kedvese vállaira dobta. A köpeny lecsuszott és leesett az utra.

— Hó, megálljunk! — kiáltott a férfi, de nem merte kantárszárát visszatartani, mert Ella nyakába fűzködve, a két lovon, fél fekvő helyzetében, bármelyik ló maradása esetén veszélyben forgott.

— Szeretlek! susogá Ella.

A vén Fort Louis elbocsátá a felleget, mire az szétterült az égen; a tompa pislogás, mely sötét kebelét koronkint megvilágítá, lassan eleven tűzki-gyókká változott; a távoli moraj rengő dübörgéssé s a fellegrém elől futó szél hidegen csapkodó levegő korbácscsá.

— Álljunk meg, Ella!

— Szeretlek, szeretlek!

— Térjünk vissza. Hisz a halálba futsz!

— Meghallhat-e ki úgy szeret, miként én téged? — Ha őt úgy szerették volna... Nézd, e komor égi sárkány, hogy ránk villantá fénylő szemeit! azt hiszi, hogy elfeledtetni velem, hogy szeretlek; pedig csalódik, mert egyebet sem tudok, minthogy szeretlek.

— Hideg eső cseppek! Ella, ha szeretsz úgy, mint mondd, engedd, hogy visszatérjünk.

— Ne még — ne még! A vihar segít szeretnem; vágytársnak gondolom, ki körülölel és én boldog vagyok, mert érzem, hogy kettőnk közül engem szeretsz... Ne még!

E pillanatban csattogva szakadt szét a fölleg fejk fölött; vakító fény; kövér sugarakban omló hideg eső ömle rájuk.

Ella fehér paripája megbotlott és fölbukott; a férfi minden erejét megfeszítve, nyeregbe rántá kedvesét; aztán keblére vonta; saját öltönyével igyekezett fehér vállait fedezni a leomló víz elől s megfordítva irányát, vágatva ment Marseille felé.

— Szegény Acharat! — sohajta Ella, midőn a férfi magához ragadta; aztán fejét kedvese keblére hajtva, nyugodt és szóvalan maradt, mint egy kis gyermek, ki megijedt az éjtől s anyja keblére rejté magát.

Midőn megérkezének, szederjések voltak Ella ajkai; de szemei szokatlan fényben ragyogtak s arczain két piros folt volt látható.

— Ella! rosszul érzed magad; — nemde, Ella? — kérdé a férfi gondos szemekkel nézve rá.

— Oh nem! nem! nem! — De el ne hagyj, mert akkor meghalok; — és nyakára fonódva, pamlagára vonta őt. — Így, így! itt mellettem; itt karjaimban.

— Hiszen jogomban áll téged szeretni... Már elbucsztam mindenkitől; lefizettem tartozásomat, szabad vagyok s jogomban áll téged szeretni...

— Ella!

— Pszt! Pszt! nem látod őt? — Ujjával int... Ah...

— Az égre, Ella!... Minő halavány vagy, szép gyermekem!

Ella összeszorítá öklöcskéit; arczát a férfi keblére rejté egy pillanatra; az ölelő karok úgy érezék, mintha remegett volna; de a jövő perczben már ismét nyugodt volt; szerelmesen epedő szemeit föl emelte és boldogan mosolygott.

— Halavány vagyok? — Majd piros leszek. Csókolj meg — oh — ölelj meg engemet, szorítsd szívedre; szívd le ajkaimról lelkemet. — A koszoruk, a tapsvihár; a repülés egy gyors paripa hátán mind, mind csak álmos érzemény az édes kéjjel szemben, melyet szerelmed ad. A szerelem égi érzemény, de nem oly nyugodt, mint a nyári délután; zuhog, viharzik, bűg és megremegtet; ellopja erőnket, édes hevületbe ejt... Azert nem szabad a habléányknak szeretnie, mert ha fölhevült, meghüthetné magát a hullámok között... Csitt! csitt! tudok egy szép mesét: A habléány kaczerkodott; ellopta szívét egy férfinak... megátkozá ez, hogy legyen szerelmes... az átok fogott... aztán meghüté magát a habléány és... Nem! még nem megyek! oh én szeretni vágyom!... szomjas vagyok... nem tehetek róla.

A férfi réműlettel nézte Ella arczát.

— Ella! engedj távoznom egy pillanatra. — Beteg vagy nagyon; orvost hozok.

A piczi fehér kezek görcsös kétségbeeséssel kapaszkodtak bele.

— Ne — ne! ha itt hagysz, eljő s elvisz engem; s midőn visszatérsz, csak hideg hab és hullámra lesz.

— Arczod piros, mint a lázasé és...

— Piros? — piros? — Majd holnap — tudod, — ha majd szemben állok veled — halvány leszek...

A férfi igyekezett ruháit kiszabadítani a görcsösen összeszoruló ujjak közül. Az ujjak ropogtak, de az izmok nem engedelmekedtek.

— Csak még egy pillanatra... várj! mingyárt megyek... szerelmes lett és meghüté magát... oh csunya Ben; hát már menni kell? — Ah! — fejezi be egy sikolylyal s piczi kezeit keblére nyomá.

A férfi oda ugrott a pamlagon fölülhöz és igyekezett lefektetni őt.

Ella kezébe rejté arczát; a hallgatásnak egy pillanata állt be.

Midőn újra föltekintett, szelid, öntudatos és halavány volt.

Félre simítá haját homlokáról; bágyadtan rámosolygott a férfira.

— Csókolj meg! — susogta.

A komoly férfi letérdele eléje; a hideg szemek most

fényesebbek voltak, mint egyébkor; nem a bennök égő tüztől! valami nedv volt előttök.

Megcsókolá őt.

— Szeretsz?

— Végtelen szeretlek!

— Oh mily boldog vagyok! — sohajtá Ella, fejét a férfi vállára hajtva. — Ha! — suttogá aztán, ismét fölülve s kerekre nyitott szemeit a puszta légre meresztve. — Ha! látod, látod — mosolygva int felém; szelid szemekben megbocsátás . . . követtem hűen . . . A habléány elhagyta elemét és hideg lett . . .

Ezzel vissza hanyatlott a pamlagra; még egyszer feltekintett; ajkai mozogtak, mintha azt mondta volna:

— Szeretlek.

Aztán néhány csöpp vér jött ki ajkán; — még egyet sohajtott; — aztán?

„A habléány elhagyta elemét és hideg lett!”

Janus Pannonius verseiből.

(Értekezés.)

Dr. Márki Sándortól.

Némely embernek végzete a hirnév. A természet csekély tehetségekkal ruházza föl, a dicsvágyon kívül alig öntött belé egyebet, mi lépcsőül szolgálhatna a magasabbra törekvőnek; de az élet s még helyesebben: a véletlen bizonyos tekintetekben szegény korszakba helyezi őt, oly korszakba, melyben elég jelentéktelen a tömeg, hogy még a középszerűség is föléje emelkedhessék. A rá következő nemzedék azután megfélemledik a bírálatról, lemond a megítélés jogáról s a nélkül, hogy tudná miért, talán csupán kegyeletből, osztozik az elődök elragadtatásában, vagy inkább elfogultságban. A viszonylagos nagyságok gyakran így növekednek általános jelentőségű kitünőségekké.

A XV. századbéli magyar történelemben akárhány politikai és katonai lángész szerepel, kik bevégzett jellemek és működésök idejéhez képest valódi nevezetességek is. A nép ragaszkodása s az ezt megörökítő irodalom nevöket a nemzet öntudatába vésve, személyöket oly magas polczra emelte, honnan minden utód mint követni való alakokat pillanthatja meg őket. Ez az egyénítés néha egész évtizedek dicsősége, mely emberre, korra egyaránt jó világot vet. — A történelem a kétségtelenül jelesek iránt ritkán igazságtalan, legalább annyiban nem az, hogy kevesebbet aligha mond fölölük, mint a mennyi valóban érdemöket képezi. Néha véget nem ér magasztalása; de ez, szorosán tekintve, nem ferdítés, csak tulhajtás, mert a tények maguk megmaradnak, csupán a színezés lesz alanyi.

Máskép áll a dolog a fölkapottakkal. Köznapi lelkék, kiket a felületes ítélet bámulatára méltat, a hir szárnyán egekig jutnak, mint a csont és vér nélküli papiros sárkányok. Kiben a dicsvágy erősebb, mint az önismeret, alkalmat keres, hogy hasson a tömegre; s mivel keres, rendszeren talál is.

Nem ügyel tevékenysége absolut becsére s mikor

csak egyszerű műkedvelő, már bevégzett nagyságul jelentkezik s tapsot követel. — Máskor ismét a közönség tart hajsztot a legelvonultabb munkásra is, ki belső sugálatnak engedve, önczélul fárad a tudományokért s mi ezekben rejlik, a szépért, a nélkül, hogy a külvilág zajával törődnek; ez azonban kiüzi őt magányából s oly pályára sodorja, melyen haladni, de még megállni is erőtlen.

Mondhatni rendes sorsa azoknak, kik társadalmilag előkelő ranggal bírnak s a mellett pihenő óráikban irodalommal is foglalkoznak.

Sorsa Janus Pannoniusnak.

Horatiusra s nem tudom, miféle lángszellemekre gondol, ki életiróit olvassa; és könyveit forgatva, talál egy verselőt, ki míg újjain scandált, megfélemlkezett a lényegesről, — adott sorokat, hibátlan verslábakat, de nem adott olyat, mi azokat megelevenitené: nem adott eszmét. A kedélynek alig van köze műveihez. Szóvirágai nem takarják, hanem pótolják a gondolatot, melyet ekként külsőségek alá rendel. — Nagy példák nyomán indul; de a nagy példákat nem képes megérteni; a kirívó színeket válogatja belőlük, mik nélkül azok sem lehetnek, s izléstelenségét velök tanusítja. Nincs szánandóbb teremtése istennek a derüre-borúra mindent utánzónál; az megtagadja saját lételetét, saját önálló cselekvésre utalt emberi mivóltát, midőn ránézve elérhetetlen minták után kapkodva, ép akkor árul el legtöbb szellemtelenséget, mikor leginkább vélt meggyőződni törekvésének sikeréről. Minden alkalom sarkantyút ad pegázusának, melynek zabolázásához nem ért; néhol az árnyékot is ároknak nézi s átugratja, s nem tudja kikerülni a valódi mélységet. Apróságokról ódai fenköltéssel szól, csak-hogy ezt a fenköltéséget nála tulajdonképen dagály helyettesíti; s viszont nagy eszmékről oly unatkozott arczczal beszél, mintha csak egy levél címét kellene fölírnia.

De végre is a tévedés jobbjára, az egyén gyöngeségében gyökerezik; lehet sajnálni, de alig lehet felelőségre vonni érte elkövetőjét. Szigorubb eljárást kíván azon körülmény, ha efféle botlásokat a kritika tesz, mely szertelenül dicsér, midőn maga ócsárlást érdemel s viszont hibát talál, midőn jót alkotni képtelen. Kik Janus Pannoniusról mint költőről értekeztek, voltaképen csak egymásnak véleményét másolták le, mivel tagadhatlanul kényelmesebb visszhangozni egy kurta kritikát, egy rövidre fogott véleményt, mint magából a kérdéses műből vonni az ítéletet. Eszembe jut Andersen meséje, hol mindenki magasztalta a láthatatlan szövetből készült ruhában föl s alá sétálgató királyt, mert senki sem akart rozszabbnak mutatkozni a többinél. Csak egy gyerek kiáltott föl: „Hiszen nincs rajta semmi!” Az ő meggyőződése nem volt lefoglalva.

Janus Pannoniusban akár mely irányban jeles költőt gyanítani a legkiáltóbb tiszteletlenség ezen különben érdemes férfiú iránt. Nincs lealázóbb, mint önérzetest embert alaptalanul dicsőíteni. Janus Pannonius, mint költő, az alkalom embere volt, ki érdeklődött min-

den iránt, mi körülötte történt s kötelességének tartott mindent versbe szedni. Az udvarias embert, ki a kor finomabb műveltségű férfiainak szokásaihoz képest az ügyesebb irányú fitogtatására alkalmasabb poétai levelezést kedvelte, a költészet gyönyöreitől megfosztott hazaelnéző szeretettel mihamar valódi költő gyanánt tisztelte s tömjénezésével ő benne magában is fölkorbácsolta a hiuságot. A régi verselők inkább tudósok, a legtöbb esetben csak tudákosok voltak, mint költők. Ezt jelzi a külalak elegantiájára való törekvésök is. S azt a laposágot, mely megállhatóbb eszméiket is végkép tönkreteszi, ott sem palástolják el, hol legerősebb oldalukat szeretnék mutogatni: nem tüntethetik el a nyelvben sem. A legtöbb gallimathias épen akkor bukkan elő, mikor leginkább megnyugodtak abban, hogy classice szóltak. Ez az oka, hogy oly nehéz őket fordítani; mondani sem kell, hogy nehezebb, mint a remekirókat magyarítani.

(Vége köv.)

Óh, bár siratlak . . .

Óh, bár siratlak, látom arczod,
Szivem legmélyén birlak én,
Tekintetedből még világít
Az a búbajos égi fény!

Te még vigasztalsz, ha az élet
Megsebzí fájó lelkemet,
Könyemet törli kis kezeccskéd,
Körülem itt leng szellemed.

Még érzem azt a nagy szerelmet,
Örömeit, bubánatát,
S el nem hiszem sirhalmodat, nem
Gyászéneked fájó dalát!

Még élsz . . . de meghalsz nemsokára,
Hisz nem sirat meg senkisémet,
S ott fekszem én is oldaladnál
Kis temetőnkben, kedvesem!

Gáspár Imre.

Falusi levelek.

— — — falu jul. 14. 187*

Asszonyom!

Utolsó levelem — ha jól emlékszem — azzal végzém, hogy örökösen esik az eső, az ég szürke s egy modern özönvíz készül elborítani az egész bűnös világot; — vigasztalódjék ön, — es ist nicht so arg! Most midőn e sorokat írom, az ég tiszta, s a hold arany sarlója olyan szépen ragyog, mintha nem is az én unalmas írka-írkámra, — de legalább is egy tuczat szerelmi vágyban égő Rómeóra és Juliára küldené csalfa fényű sugarait.

Sajátságos világítás van szobámban, az íróasztalon lámpám hinti szét pislá fényét s a nyitva hagyott ablakon át besüt a holdvilága! De ön ösmer engem, tudja hogy mennyire szeretem mindenben az excentricust, a bizart s így nem fog csodálkozni, hogy nem huztam be függönyeimet. Subrosa — ennyivel tartozom az igazságnak — azonban megsugom önnek, hogy röst vagyok íróasztalomtól fölkelni, behuzandó őket, vagy inasomnak csöngetni, ki az udvaron békés nyugalomban élvezi a dolce far niente kéjeit. Ma délután igen sokat olvastam, természetesen philosophiát, még pedig Kantot; képzelheti, mennyire megbutultam; úgy hiszem Heine, Byron, Petőfi s az összes világirodalom legnagyobb szellemeinek munkáira volna most szükségem, hogy elcsigázott agyvelőm egy kissé magához jöjjön. Nem is tudom miért olvasok én mindig és mindig philosophiát, midőn in praxi mind e sok philosophia daczára olyan bolond idealista, olyan amolyan igazándi felhőlovag maradok; talán mert érzem ebbeli szörnyű hibámat s radicalis cúrát akarok használni e cronicus szellemi nyavalya ellen? Hidje el, sokszor gondolkozom a fölött miért is élek én már? Sokkal jobb volna nekem valahol a Siriusban, vagy pedig az Aurora borealis fénye mellett delejországbán sétálgatni, s ott engedni tért agyam hó-bortos kigőzölgéseinek. Azt hiszem, a mit itt a jámbor philisterek „shocking“-nak tartanak, az a Siriusban vagy delejországbán mind igen helyén lenne. Hisz ön asszonyom a delej hatalmában? Én igen. Vagy nem volt e ama hatalmas, elvakító fény, mely az ön szép szeméből felém sugárzott amaz emlékezetes estélyen, midőn szerencsés valék (talán szerencsétlen — de enfin, a bon ton úgy kívánja, hogy az ember szerencsésnek vallja magát, ha egy „társaság“-beli distinguált hölgygyel megösmerkedik, s a bon tonra nagy sulyt fektetnek a világban) önt megösmerhetni; s nem a delej hatalma tett engem az ön szép szemének holdkórosává, nem a delej volt e oka mindennek. Érzéketlen valami, bizvást ráfoghatom, szivem revoltálhatna, ha mindenért őt tenném felelőssé.

Én e hatalmat maig is érzem fölöttem . . . Hohó — most veszem észre, megint visszaesem az ideál világ gözkörébe, pedig hát ellenmégül telve van íróasztalom Hegel, Fichte, Hartmann stb. bölcsészeti műveivel; — ah! tudom mi okozta e visszaesést; Hartmann „Philosophie des Unbewussten“-ja egyik fejezetében tettem el az ön levelét, s ennek intensiv édes illata áthat a penészes philosophia avas szagán, szivem bűvös tavaszi álmokkal, virágillattal, üdvösséggel telik meg e kedves parfümtől s úgy tetszik, mintha selymes fürteinek illatát szívnam be magamba; épen olyan illata volt, mint levelének. Ha e finom, litographiához hasonló betűket megnézem, az egész világ poezissá változik előttem, s ah! asszonyom! ön megérdemli, hogy leborulva imádjam, mert nem csak utánozhatlan szép betűkkel, elegáns papíron, választékos stylban ír, de orthographice is; — Unicum minden nőknek! — fogadja hódolatom; ön az első nő, kitől orthographice írott levelet olvasok; orthographice és — dátummal ellátva! Kérem ne nehezteljen

rám e sok hóbortért, nézze el nekem azokat, hiába már én ilyen vagyok; — idealista ábrándos, gúnyos, a mint jön, szóval kiállhatatlan egy ember, — Sie müssen mich nehmen, wie ich bin, minden rossz talán néhány jó tulajdonaimmal egyetemben. Nem tudom ugyan, vannak-e bennem ilyenek is, ennek megítélését, mint illetékes bíróra, önre bízom asszonyom!

Isten áldja, ne feledjen egészen, erre kéri legőszintébb barátja.

— — y Sándor.

A zeneművészet. Megkülönböztetése a többi művészetektől. Befolyása kedélyünkre. Sipos Antal növendékeinek f. hó 14-én tartott zene-reggelye.

A zene egy kis világ a nagyvilágban, szoros kapcsolatban azon világgal, melyet kedélyvilágnak szoktunk nevezni.

Ki ne ismerné a zene hatalmát? Ki ne érezné annak varázsát? Ki ne tudná, mily véghetetlen befolyást gyakorol egész lényünkre?

Nincs a zenén kívül művészet, mely mélyebben megragadná az emberi szívet. A szobrászat, festészet és építészet remekeit megbámuljuk, nagyszerűeknek találjuk, gyönyörködünk is bennök, de nem képesek a lelkesedés magasabb fokát az egyénben előidézni. Ellenben a minden izüinket felvillanyozó zene nemcsak lelkesedésre gyulaszt, hanem képes — a magyar embert különösen — páratlan, áldozatkészségre is ragadni. És vajon miben rejlik ezen különbség? Igen egyszerű. Míg a többi művészetek kizárólag az eszmék körében mozognak, s így eszméket igyekeznek megtestesíteni: addig a zene csakis az érzelmek világában forog. Édes anyja a szív. Szívből ered, szívhez szól. Varázsereje pedig csak annak van, a mi szívünk érzelmeit harmonikus rezgésbe hozza.

Mily boldogság jó zenét hallgatni! Már a kisgyermek mondja: „kedves Mamácskám, menjünk zenét hallgatni!” Az ifju rajong érte, az öreg pedig szüntelenül vágyakodik utána, abban leli legnagyobb boldogságát.

A zene az emberi társadalom leghatalmasabb kapcsolait, az őszinteséget, a bizalmat és a szeretetet is ápolja. Ki ne volt volna tanuja olyan jelenetnek, midőn egyének jó zene hallatára egymásra borulva csókjáporral halmozták el egymást, örök barátságot, hűséget fogadtak?!

Igen, a zenének ezen boldogító befolyása alatt áll minden szívvel bíró lény. Vannak kritikusok, kik állítják, hogy azok, kik a vadság számandó állapotában fetrengenek, kik semmiféle szívműveltséggel nem bírnak, kik a nemesért, a szépért lelkesülni nem tudnak: vannak e befolyás alól emancipálva.

Én azt hiszem, hogy ez nem áll.

Már a görög mondakör felemlíti: „Amphion, Zeus fia, énekével az isteneket is elragadta, s a köveket

helyéből megmozdította. Orpheus, az argonauták jósja és dalnoka, énekével a vad állatokat is magához csalta, a folyókat és szeleket futásukban megállította s a sziklák és a fák közelebb hajoltak hozzá, hogy énekében gyönyörködhessenek.”

Ha napjainkban már nem is történnek csodák; ha a kövek és fák zenei érzéköket el is vesztették: az mindenestre áll, hogy a vadembereket ép úgy, mint a vadállatokat zenével meg lehet szelidíteni. Tehát ha a legvadabb teremtményekre is bír a zene befolyással, mennyivel inkább kell egy kulturális államban lakónak e befolyást éreznie. És ha mégis vannak, kik a zene ezen főséges hatása alatt kevésbé állnak: úgy nem a vadság, a szív műveletlensége képezi az okot, hanem a zenei hallás, a zenei érzék hiánya. Mert kétféle hallást különböztetünk meg; a természetest és a zeneit. Valakinek kitűnő természetes hallása lehet, de zenei nincs. Azonban finom zenei hallás csak ott képzelhető, hol a természetes megvan. Hogy a közönséges hallás min alapszik, azt az orvosok és természet-búvárok igen jól tudják. A zenei hallás mibenléte pedig még ma is titok. — Titok marad ez mindaddig, míg véges lények leszünk.

De bármin alapszik is a zene iránti fogékonyság, annyi bizonyos, hogy ezek sajnálatra méltók.

Mily sok hiányzik az ilyen emberekből, hogy emberekké legyenek! A boldogságnak egy egész kincsbányája van lelkök elől örökre elzárva. Ők soha sem élvezhetik a legélvezetesebbet. Ami milliók keblén egy pillanat alatt áthatol és azt a legfőségesebb elragadottság állapotába hozza: az őket érintetlenül, hidegen hagyja. És végre mit mondjunk az ilyenekről? Sajnáljuk őket. Kívánjuk, hogy minél gyérebb legyen számuk.

Eddig csak azon állásponton néztük a zene magasztos befolyását kedélyünkre, midőn az a kellemes érzelmeket ébreszti föl bennünk. Azt vélhetné valaki, hogy így a zene egyoldalúságról vádolható. Egyáltalán nem. A zene egész érzelmek-világunkra terjeszti ki befolyását. Nem csak a kellemes, hanem a kellemetlen érzelmeket is felköltheti.

Mindnyájan voltunk már operában. Élénken emlékszünk, mielőtt valami borzadályos drámai momentum áll be, a zenekar azt már előre adja tudtunkra. Hogyan? Ugy, hogy a leggyöngédebb hangszertől a legerőteljesebbig valamennyi lázas tevékenységben van. Hangteremtés dolgában versenyeznek egymással. Mindegyik saját egyéniségét akarná érvényre emelni. A gyöngéd, a finomabb érzelmek kifejezésére szánt hangszerek ilyenkor mindig a rövidebbet huzzák. Az erőteljes mély hangoké a tér, ezek dominálnak. És helyesen! Épen a gyöngéd hangszereknek ezen lázas küzdelme az erőteljesekkel, figyelmeztet bennünket a közelgő drámai momentumra.

Valóságos jajveszékelés, valóságos fájdalmas zsi-bongás ez. Lélegzetünk elszorul ilyenkor, mint midőn egy tikkasztó nyári napon vészteljes, viharos felhőket veszünk észre az ég boltozatán.

De hisz a madarak rythmus nélküli hangjában is

észlelhetni a drámaiságot. Emlékezzünk csak vissza gyermekkorunk azon mozzanatára, midőn éretlen gyönyörrel pusztítottuk a veréb fészket. (De meg ne mondják Herman Ottónak). Ha észrevettek az öreg szülék, hogy röpdöstek a fészek körül. Mily fájdalmasan csiripeltek, mennyire különbözött ezen csiripelés a közönségestől. Hogy siettek a jó szomszéd verebek a csiripelés hangján őszinte részvétüket a megszorodott szüléknek kijelenteni. Bizony ha még a madarak rythmus nélküli hangjában is van drámaiság, akkor hogy disputálhatnók el a rythmicus zenének e tulajdonságát!

No de minek is foglalkoznánk mi itt a drámaisággal? Nincs elég drámaiság mindennapi életünkben? Nem kinlódunk eleget? Azért veszünk lapot a kezünkbe, hogy valami vonzó tárgyban szórakozzunk!!

Menjünk hát a városi vigadóba. Nézzük meg, mi történik ott? Beléptem. Mit láttam? Egy valóságos tündérországot. Annyi a szép tündér, hogy bizisten nehéz a választás. Első dolgom volt hálát adni szerencsés geniusomnak, hogy ide vezetett e bájos angyalok közé. Utólag még egyszer köszönetet szavazok neki.

Nagy nap volt az a jul. 14-ki vasárnap. Elfejtetlen nyomokat hagyott szívemben, de másokéban is. Vagy nem? Akik szerencsések voltak e tündérországba jutni, mind úgy jártak, mint én, kivéve az „Egyetértés“ referensét! Mellesleg azonban megjegyzem, hogy ő nős ember.

De hát voltaképp miért is gyült össze annyi bájos szépség a fönnebb mondott napon a vigadó kis termében. Igen egyszerű. Sipos Antal ur, országszerte ismert zongora-művésznünk növendékei ott mutatták be ismét egy évi szorgalmuk gyümölcsét. Tehát vizsgálat volt. A földi angyaloknak egész serege bájolt el bennünket művészetével. Valóságos bájital volt az.

A nagy forróság daczára, óriási közönség jelent meg. Az ugynevezett „kis-terem“ (pedig igen nagy ám az) nem is volt képes a nagy közönség befogadására. Az előcsarnok is tömve volt. Szerencsések voltunk néhányan, kik a coulissák mögé kerültünk. Szerencsések voltunk kettős oknál fogva. Először közvetlen közelében voltunk a muzsáknak, másodsor nem izzadtunk hüvelyknyi nagyságu veríték-cseppeket. A zenei capacitások közül ott láttuk: az öreg Erkelt, Zimayt és Volkmann Róbertet.

Pontban 1/2 11 órakor megnyílt a hangverseny. Zongora- és ének-pièce-k képezték a hangverseny tárgyát. A program a legválogatottabb volt. Nevezetesebb szerzők: Schubert, Mendelssohn, Liszt, Weber, Raff, Bülow, Willmers, Bach, Beethoven, Mozart, Rubinstein, Székely, Ábrányi és mások. Az énekekre nézve: Rossini, Donizetti stb.

A hangversenyt megnyitották két zongorán Lisztnek „Vom Fels zum Meer“ című diadal indulójával. Játsozták: Krivácsy Ilona, Simai Rozália kisasszonyok, Péterffy S. és Krisztinkovich Béla növendékek.

Lisztnek ezen hatalmas szerzeményét oly bra-

vourral játszották, hogy önkénytelenül eszünkbe jutott a Tern testvérek művészi összjátéka. Ezekről pedig a német Schubert-féle Lexicon azt mondja, hogy az összjátékban unicumot képeznek. Az első szám fényes sikere megnyerte a közönséget, az aztán nem is zsu-gorkodott tapsok dolgában!!

Következtek most a magán pièce-ek. Lehetetlenség, hogy az összes növendékek játékát itt egyenkint bírálva ismertessük, csakis a kiválóbbakról emlékeztünk meg. Kétségtelen, hogy a zongorajátékban az összes növendékek között a legkitünőbb Krivácsy Ilonka k. a. Oly kiképzett technikával és benső megragadással játszotta Lisztnek 14-ik rhapsodiáját és Raffnak Chacune-ját, hogy a közönség szünni nem akaró, valóságos tapsviharral fejezte ki elismerését. És mégis nem ő, hanem a kis 13 éves Péterffy Sándor nyerte el az aranyérmét. Igaz, hogy Péterffy ritka tehetség! Játéka messze túlszárnyalja fiatal korát; de testileg és szellemileg még sokkal fejletlenebb, hogysen már Krivácsy kisasszonynak bevégezettebb játékát meghaladhatná. És ha a jury (Erkel, Zimay és Volkmann) mégis Péterffynek ítélte oda az aranyérmét, Krivácsynak pedig csak az ezüstöt: akkor csakis Péterffynek fiatal kora által volt elragadtatva egyrésztől, másrésztől pedig tudta, hogy Péterffynek nagyobb szüksége van ex offo elsőnek lenni.

A jury által még dicséretet kapott Batizfalvy Erzsike kisasszony. Még különösen föltűntek kiváló játékkal az ábrándos szemű Sinay Rozália, a kedves, kis Justida Lisztnek „Fonó-dalá“val, Kuppis Natalia, Nagy Ibolyka, Batizfalvy Etel és Szongoth Ilona kisasszonyok.

Zaphiry Helén kisasszony kitünő játékaról itt nem is szólunk, mert ő már az akademián is elismert tehetség.

Az énekekben oly tapsokat kapott Gr. Csáky Jolán, hogy én még olyan igazi lelkes tapsvihart nem is hallottam. A gróf-kisasszonynak esengő hangja van, hangterje igen nagy. Ehhez járul még a föltünő szép testalkat és kész a harmonikus egész. Az énekekben még kitűnt Beulnitz Louiza kisasszony, ki még sokra viheti.

Általán véve elmondhatjuk, hogy a közönség teljesen megelégedve távozott.

Nem is csoda. Ahol annyi szép leány oly nagy-szerűen zongorázott és énekelt, ott csak megelégedés honolhat a szívekben. Már a szépnem magában véve is rendkívül vonzó; hátha még a művészetek legnemesebbikével fölfegyverezve jelenik meg előttünk: akkor a hódítás elmaradhatlan.

Végre gratulálunk Sipos urnak tanítványaihoz és kívánjuk, hogy szakavatott vezetése alatti műintézete még sok ily élvezetes órákat szerezzen nekünk.

Tóbel Ágoston.

Dalmatia Herója és Leanderje.

A „Steingarten“ után dr. Szemák István.

Curzolából Ragusa felé utazva, számos kis szigetet vagy scogliákat veszünk észre az adriai tenger e részén, melyek mindegyikéről tud a dalmát matróz valamit regélni. Különösen Meleda szigete, melyet már a sokat hányatott Odysseus is felkeresett, ez lévén Kollypso hazája, — s a hol néhány évszázaddal később állítólag Pál apostol is tartózkodott egy hajótörés után, gazdag népmondákban s legendákban.

St. Andrea és Isola szigetéről egy közös népmonda maradt fenn, melyről Dalmatia földleírásai is említést tesznek s melyet Kohl vázolt is néhány rövid vonással, megjegyezvén, hogy a szerepek a görög és dalmát szerelmes párok közt fel vannak cserélve, amennyiben a dalmát népmondában egy leány a vakmerő uszó. Egy olasz színész drámailag is földolgozta a mondát s a nem rég elhalt Düringsfeld Ida bárónő rövid tartalmát adja annak, melyet mi a következőkben foglalkunk össze.

*

Nicolini Pietro a legvagyonosabb halász volt Merro szigetén, valamint Stradi Margitot a legszebb leánynak tartották nemcsak ezen, de a szomszéd-szigeteken is. De mit használt mind a gazdagság a halásznak, ha nem sikerült neki Margit szerelmét, kinek kezéért, a déli égöv heves szenvedélyével esdekelt, elnyernie? Mindent megkísérlett, térdre rogyott a leány előtt és kért, majd szitkozódott s fenyegetőzött. Margit kinevette esdekléseit ép úgy, mint durva fenyegetőzéseit s kijelenté neki, hogy szerelemtől tudni sem akar.

Épen most állottak a Stradiak alacsony kunyhója előtt Pietro és Marco, Margit bátyja és az előbbi haragtól villogó tekintettel mondá:

„A dolognak véget kell már vetni, a leánynak enyémnek kell lenni, vagy haladéktalanul visszafizeted azon tekintélyes összeget, melyet neked azon feltétellel kölcsönöztem, hogy sógorod leszek.“

Marco, egy vad tekintetű ifju, elképedve felelé:

„Tudod, hogy nem vagyok képes fizetni, de azt is tudod, hogy Margit nem az a leány, kit kényszeríteni lehetne. Mit tegyek tehát?“

„Gyámoltalan,“ gunyolódott Pietro, „atyád halála után te vagy a család feje és az asszonyok tartoznak parancsaidnak hódolni; miért nem parancsolsz tehát?“

„Mert ez mítsem használna,“ hangzott a válasz; „ha parancsolni akarnék, azt felelnék anyám és nővérem, hogy előbb saját életmódomat változtassam meg, dolgozzam és keressék, akkor majd engedelmeskednek.“

„Ah, ez nem ros. Nem szabad a nőknek jogot adni arra, hogy tettenket bírálgassák. Mutasd meg nekik, hogy ur vagy.“

„Megkísérlem,“ mondá Marco elég csendesen, „de haragodat nővérem miatt ne éreztesd velem. Lásd, Ra-

gusába akarok ma menni s nincs pénzem, kölcsönözz néhány zechinát.“

„Te javithatlan semmirevaló vagy, de én nem vagyok fukar; itt van, a mit kívánsz; de most menj, látom Margitot jönni s magam akarok még egy próbát tenni, hajthatlan szivét megindítani.“

Marco nem mondatá ezt kétszer magának, örült, hogy a türehtetlen helyzetből szabadulhat, a partra sietett s kis csónakával elevezett.

Pietro mozdulatlanul szegzé tekintetét a fiatal leány kellemteljes alakjára, ki könnyű ruganyos léptekkel közelgett a házhoz. Rózsagyöngéd ihlet pihent a klasszikailag szép arczon, melyen két fekete szem vad lángban tündökölt a hosszú fekete pillák alól; magas karesu alak volt; az egyes tagok ritka öszhangot árultak el, minőt csak a görög szobrászok legremekebb művein csodálunk; a leány egész magatartása, tekintete, arczkifejezése és fellépése valóban királyi fenséget tükrözött vissza a szegényes ruházatban. Büszke fején egy fehérneművel telt nádkosarat vitt, melyet telt, erős kar tartott.

Mintegy elmerülve ezen ifjuan üde, dicső tünemény szemlélésébe, nem talált szót Pietro, melylyel őt üdvözölje, és csak miután a leány a kosarat letette, tünt el a bűvös varázs, mely a férfi minden érzékét lebilincselve tartá. Csaknem félénken kívánt jó reggelt a leánynak.

„Ah, ön az, Pietro ur,“ mondá hidegen odavetve a büszke szép, „bizonyára bátyámat keresi, ki ép most a tengerre ment.“

„Ne tétesse magát, Margit, mintha nem tudná, kit keresek,“ kiáltott felindulva a halász, mialatt halvány pir öntötte el szép arczát és tüzesvérű homlokán a haragér erősen kidomborult. — „Jól tudja kegyed, hogy csak végette jövök ide.“

„Ugy? végettem? mit akar ön tőlem, szegény leánytól?“

(Folyt. köv.)

A nyil és a dal.

(Longfellow után angolból.)

A légbé löttem egy nyilat;
Lehullt, de hát mely táj alatt?
Mert oly gyorsan röpült, hogy nem
Követheté tekintetem. —

A légbé dalt leheltem én;
Lehullt, de meg nem leheltem;
Ki látott oly erős szemet,
Melynek követni dalt lehet?

Később egy vén tölgyben belül
Lelém a nyilt töretlenül;
S a versnek teljes dallamát
Szívében hordta hű barát.

Ifj. Molnár György.

*

 TÁRCZA.

Különcz mindhalálig.

(Daguerrotyp.)

Andorfalván az ösi, urasági kastély márszámos éven keresztül üresen állott.

A földesur családja egy másik uradalomban lakott, míg ő maga, mint megyei főispán a megye székhelyén és az ország fővárosában munkálta a közügyet.

Egy szép holdvilágos estén azonban húsz béreesszeker gördült be az andorfalvai kastély udvarára. Reggelre már különféle, sebtében fölállított faálványokon kömivesek és egyéb mesteremberek dolgoztak, rontottak, bontottak és építettek: úgy, hogy egy hó mulva a régi kastély már megifjulva büszkén ékeskedheték renaissance-diszben, még pedig egy nyírott lombu, francia izlésű diszkert kellő közepén.

Nemsokára megérkeztek a kastély új lakói is. A borotvált kert — mint a jámbor jobbágysság elnevezte az új francia izlésű, nyírott fajú díszparkot — megnépesült borotvált arezokkal, a kastély tornyára háromszinű lobogó, grófi czimerrel huzatott föl, és az uradalom ünnepélyesen átadatott az új földesurnak, ki nem volt más, mint a régi földesurnak — most X. országból ideköltözött grófi veje.

Andorfalva uradalmával együtt még két más szomszéd uradalom is átment az új telepítvényes kezére.

Egy napon aztán összeszedelőzködtek a három uradalom jobbágysai és ezüsthaju bírójuk vezérlete alatt elballagtak a „rémes sáncz“ (renaissance) kastélyba hódolatuk illő kinyilvánítására.

A bírócifra hámosdiétiót mondott; a jobbágyok pedig vivátoztak szörnyen, mire egy nagy magas szikár öreg ur — az új földesur atyja — bepólyázott nyakkal és kereplő ajkakkal válaszolt nekik idegen nyelven valamit — a miből a derék atyafiak dragomán hiányában édes keveset vagyis jobban mondva, épen semmit sem értettek.

Node annál jobban megértették aztán azt, a midőn két kövér sörét vágtak le számukra a berendelt gulyások és öt nagy hordó bort vertek csapra nekik — hogy nohát — vivát az új uraság t. i. a fiatal komoly arezu, szóflan ifju gróf meg atyja, a bepólyált nyakú, beszédes öreg gróf is!

Az új földesuri család elismert feje, az öreg, shawllal bepólyált nyaku Farkas gróf volt és a család X. ország legtekintélyesbjei és legvagyonosbjai közé tartozott.

Legidősb fia — az új földesur — Gábor gróf ezelőtt 15 évvel egy külföldi fürdőben ismerkedett meg a dúsgazdag Andorfalvy, magyar főispán leányával s nőül kérte s nyerte őt.

Hogy most X. országból ideköltözött a grófi család, az nem történhetett ok nélkül.

De vajjon mi lehetett az ok arra, hogy egy gazdag főuri család egyszerre csak fölkerekedjék, elhagyja művelt és minden kényelmet nyújtó házát és áttegye lakhelyét ide a csöndes Magyarország egy még csöndesebb uradalmába és éljen aztán teljes visszavonultságban magyar falusi életet?

Történt pedig ez ilyen előzmények után:

Az öreg Farkas gróf főnemes családja télen X. ország fővárosában is a legremekebb renaissance palotában lakott, nyáron pedig egyik közeli falusi birtokán, régi, de kényelmesen berendezett váraesszerű, góth kastélyában, hol a család levéltára is őriztetett.

Farkas gróf a világon a legjobb ember vala, de voltak bogarai szép számmal. — Télen-nyáron shawlt hordott, örökösen madarászott vagy festett — és szenvedélyesen buvárkodó régész volt.

Egy alkalommal háromszor 24 órára két ember számára élelmet vitetett családi levéltára termeibe, aztán bezárkózott oda, egy kopasz archaeologussal s három napig nem férhetett hozzájuk sem ember, sem madár.

A három napi buvárkodásnak három kötetnyi leszármazási táblázat lett az eredménye, melyben Farkas gróf családfájának legtetején az ország rég kihalt uralkodó családja — királyi koronája pompázott!

X. ország tényleg uralkodó háza roppantul zokon vette ezt a tréfáját az öreg büszke aristokratának, hogy t. i. országlását — trónbitorlásnak smagát bár hallgatólag, trónkövetelőnek tünteté föl.

Denique az öreg nem tágitott; hisz ő, meg az a kopasz régésztársa három nap alatt, három kötetre terjedő leszármazási táblákban napnál fényesebben bebizonyíták — hogy X. ország trónja tulajdonképen az ő családját illeti!

Aztán ismét teljes lelki nyugalommal hozzá fogott másik kedvencz foglalatosságaihoz; schwalos nyakkal madarászott s festett — és nem tartott semmitől.

Azonban az udvar nem úgy fogta föl a dolgot; az öreg sportsman és régész-buvár merényletéért a fejedelem elé idéztetett.

Ő ott sem revocált; minélfogva egész családjával együtt száműzetett.

Megszünt tehát X. ország fejedelmi családjának „kedvelt hive“ lenni és — lett Gábor fia révén, ki Andorfalvy főispán leányát birta nőül, magyar földes ur!

Felöle most már prüszkölhettek az X. országú udvar attól az általa készített mumia-burnottól — Farkas gróf visszavonult Andorfalvára és életében az volt az egyetlen udvariatlansága, hogy nem kívánta az x.-i uralkodó háznak azt, hogy prosit!

Itt Andorfalván aztán nemsokára megtanult magyarul gagyogni úgy Farkas gróf, mint az egész család, — lévén t. i. Gábor grófnak már három derék fia is.

Az új földesurak legelőször is ezt a két szót tanulták meg magyar tiszteiktől: „Édes fiam!“ — minek a jobbagyok mód nélkül megörültek.

A pályázott nyaku öreg madarászt rövid idő alatt a jobbagyság apraja-nagyja megszerette, unokáit pedig imádták.

Farkas gróf a shawlt Andorfalván sem tette le nyakáról soha: „Az ember nyaka hid, — ugymond — a fej és a test törzse között; gondolni kell a hidat, nehogy a közlekedés a fej és test között megszakadjon!“

Az andorfalvi kastély egészen az X. országú lakhely mintájára lön berendezve és az öreg Farkas gróf meglehetősen mosolylyal és kézdörzsölve mondogatá: „Tout comme chez nous!“

Régi szenvedélyének, a madarászat üzésére az uradalmak erdői, mezői bő tereül kínálkoztak, ki is aknáztá a kínálkozó alkalmat teljes mértékében!

Egyszer azonban szánandóan szerencsétlenül járt. Egy pár darut fogott és diadallal hozta haza szekérére. Midőn a becses zsákmányt leemelé a szekérről, az egyik daru szemébe vágott, mely rögtön kifutott. A megátalkodott sportsman azonban hidegvérrel jegyzé meg: „Annál jobb, legalább most a festésnél nézponom sokkal biztosabb leend s nem kell behunynom egyik szememet.“

„Édes fiam“, a jobbagyokat, úgy szerette, mint kedves madarait; azonban három unokáját még ezeknél is inkább. Leginkább pedig a legidősbet, mert ez a legnagyobb elragadtatással bámulta nagyatyja leszármazási tábláit, legföltöttebbül hitt a bebizonyított fejedelmi származásban is, és nagyatyja példájára szintén mindig shawlt viselt.

Azonban Aladárnak még más oka is volt arra, hogy nagyatyját rajongásig szeresse.

A szomszéd uradalom birtokosa ugyanis egy ősnemes nevet viselő a köszvény által ágyhoz szegzett özvegy hölgy vala. Aladár gróf a szomszéd földesasszony angyalszép, aranyszöke leányáért epedt.

Azonban a fülemezei uradalom földesasszonya erről mitsem akart tudni, bár Hortensia szép

szemei rendíthetlen hűséggel irányultak át Andorfalvára.

A két család között pör folyt.

A pör tárgyát egy, a két uradalom határszéli mesgyéjén álló kökereszt képezte. Mindegyik család igényelte annak tulajdonjogát.

A pör javában folyt, midőn Aladár grófnak a család hagyományos szokásaihoz képest, mint elsőszülöttnék, katonai kiképzése végett, academiára kelle költöznie.

Nagyatyja — ki a kereszties perpatvart teljes lelkéből kárhóztatá — megígérte unokájának, hogy a hozzá czimzett, de Hortensianak szóló leveleket mindenkor pontosan kézbesítendi a szomszéd uradalom tündérének.

Farkas gróf és Hortensia titkos találkozásai pontját a peres kökereszt képezte, melyhez Hortensia ajtatokodás végett szokott járni, és a gyöngéd nagyapa híven megtartá szavát. Olvasatlanul adta át Aladár leveleit Hortensianak, és olvasatlanul küldte el Aladárnak Hortensia válaszait.

Időközben a két peres szomszéd-család a keresztre nézve fél tulajdonjogra kiegyezett. Mert mindegyik megsokalta már a sok peres huzavonát és költséget, melyből csak az uradalmi ügyvédek hiztak.

A fülemezei uradalom tulajdonosnéje, már most a kökereszt féloldalát befesteté, bekerítetté és a keresztre feszített kö-testnek féloldalát bearanyoztatá.

Hortensia egy reggelen azon kellemes hírrel lepte meg az öreg madarászt, hogy anyja kevésbé szigoruan kezd beszélni egy, leánya és Aladár gróf között esetleg kötendő házasságról.

A gróf ugyanazon napon levelet kap Aladártól — ki már hadnagyi ranggal lépett be a hadseregbe — azon értesítéssel, hogy egy X országú származású tisztársa hamisítottnak állítván a Farkas gróf által fölállított fejedelmi családfát, — másnap párviadalt fog vivni vele.

A petrificált arisztokrata mitsem szolt Hortensianak; Aladárnak pedig ezt sürgönyözé: „Vivj, de köss shawlt!“

Másnap gyász sürgöny érkezett Aladár esetéről a Farkas gróf nevére czimezve.

A gyász hírt lovas futár vitte ki az öreg grófnak a kökereszthez!

A vén különöz végig futván szemével a föltört táviratot, — egyetlen jaj-kiáltás nélkül élettelenül omlott a kökereszt lábaihoz; — szívszéllhűdés érte!

Aladár nem halt meg.

Egy évi gondos gyógykezelés után a kökereszt-nél rögtönzött oltárhoz vezetheté boldog menyasszonyát — Hortensiát!

Néhány hó mulva ugyancsak a kökereszt helyére kápolnát és alája sirböltöt építettett, melyben Farkas gróf álmadozik tovább is királyi vérből történt származásáról.

J. W — y Géza.

K Ü L F Ö L D.

— **A Boszniába** való bevonulásra vonatkozó parancs közelebb várható, mert a konstantinápolyi minisztertanács a birodalmunk és a török megbízottak között létrejött egyezményhez már hozzájárult és a minden nagyhatalom által szentesített berlini szerződés még a hét folytában kicseréltetik. — **Olaszország** egész csendben mozgósít. — **Olaszországban** a Triestre és Trientre áhítozó annexiópárt kiméletlenül kezdi szavát hallatni. — **Karagyorgyevics** Péter hg. szerb trónkövetelő, ki nemrég menekült területünkre, bizonytalan időre atyja egy, Arad közelében fekvő birtokán rendőri fölügyelet alá helyeztetett. — **Gambetta** kedvezőleg nyilatkozott a berlini szerződésről, mert az — ugymond — legalább Franciaország részére a békét biztosítja. — **Vilmos** német császárt, ki jelenleg Babelsbergben, egy Berlin melletti kéjlakban időz, jövő hó elejére a cseh Teplitz fürdőbe várják. — **Dr. Rokitánsky Károly** báró, híres bécsi egyetemi nyug. tanár f. hó 23-án elhunyt.

FŐVÁROSI HIREK.

— **Királyi Pál**, a belvárosi követjelöltségtől váratlanul beállott veszélyes betegsége következtében visszalépett. — **A függetlenségi párt** a belvárosban Irányi Dánielt lépteti föl követül. — **A budai Frőbel-nőegylet** aug. 7-én a mozgósítottak ügyefogyott családai javára a császár-fürdőben táncvizigalmat rendez. — **Az ételmi szerek** hamisítása a leglelkisemretlenebb módon üzetik a fővárosban. — Tegnapelőtt nagymennyiségű tejet foglaltak le, melynek csak ötöd-része volt tej, egyéb alkotórészeit víz, méz és szóda képezék.

VIDÉKI HIREK.

— **Miskolczon** Dr. Samassa József, egri érsek, leánynövelde és tanodát alapított, melyre 66,000 frtot áldozott. — **Kassán** Osváth sajtópörében a tárgyalás egy folytában 16 óra hosszat tartott, 68 tanu hallgatott ki és az esküdtekhez 102 kérdés intéztetett. Osváth fölmentetett. — **Szegeden** aug. 1-jével Eisen-táster Lukács szerkesztése mellett egy új „Szegedi Napló” című ellenzéki lap indul meg.

HELYI TÁROGATÓ.

— **A debreczeni dal- és zene-egylet** folyó évi augusztus hó 3-dikán a „népkertben, az egylet dalesarnokában” táncvizigalommal egybekötött zártkörű dal- és zene-ünnepélyt tart. Belépti jegyek a meghívó előmutatása mellett előre kaphatók: Szepessy Antal, Rott Lipót Testvére, Rochlitz és Beke, Salzmanm Lajos urak üzleteiben. Kezdeté estve 7 órakor.

— **Curiosum.** A várad-utczában egyik házra a következő hirdetmény van alkalmazva: „Bármily

nemű hirdetmény fölragasztása tilos.” Nagyon rendén van; de hát akkor miért ragasztották oda azt a tiltakozó hirdetményt!

— **Dr. Balkányi Kálmán**, közszeretben álló orvosaink egyike, egészségének helyreállítása végett fürdőre utazott. Ohajtjuk, vajha őt mihamarabb viszont láthatnók viruló egészségben!

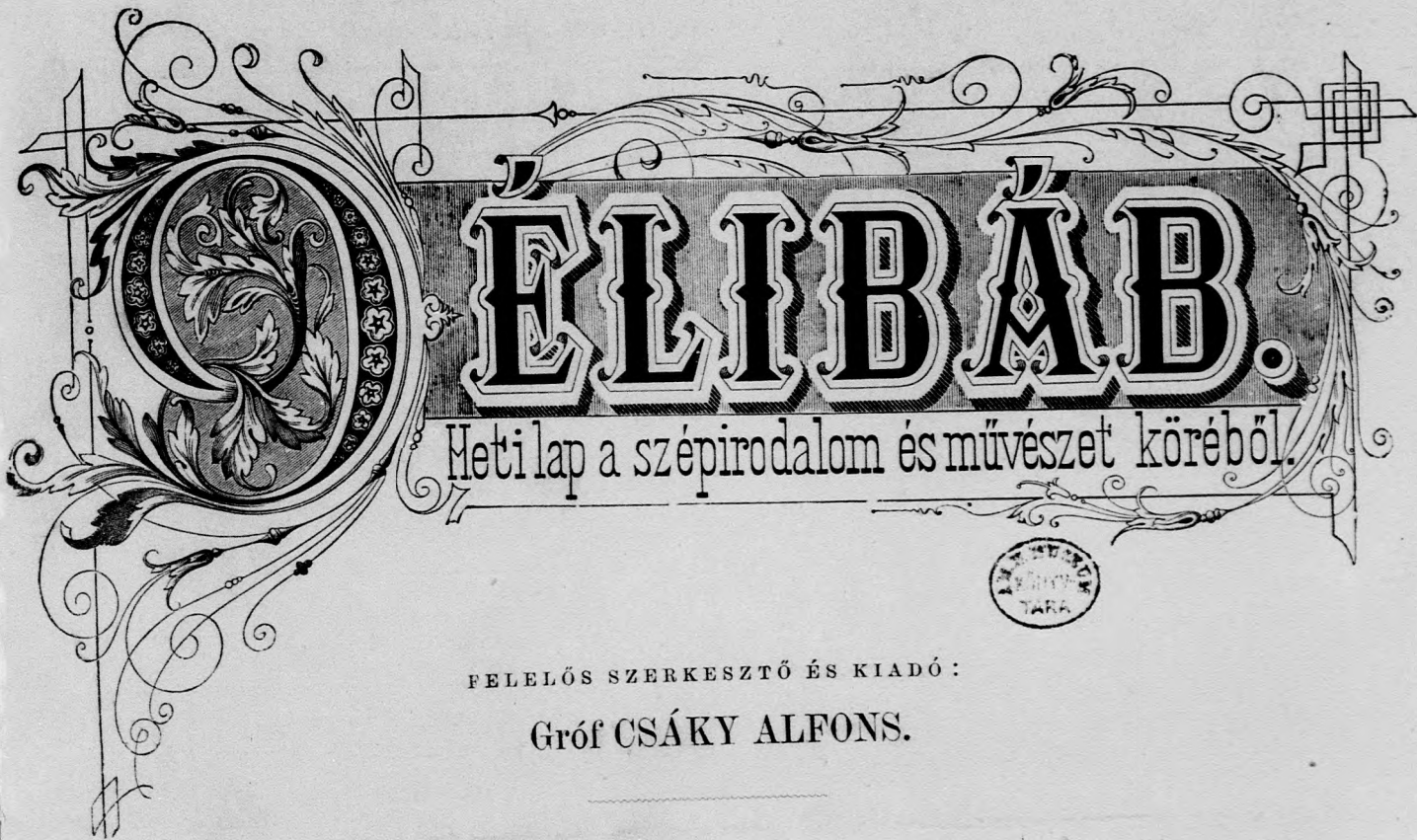
— **Sajtóhiba igazítás.** „A bolondok házából” című, lapunk multkori számában közlött vers 3-dik sorában: „A testem” helyett olvasandó: „Átestem.”

— **Irodalmi ildomtalanság.** Végtelenül örvendünk, ha a vidéki irodalom és művelődés emelésére irányzott törekvéseink méltatásra, és ha lapunknak, a „Délibábnak” tartalma tetszésre találunk; — mert ez, jó lélekkel mondhatjuk, fáradságos működésünknek csakugyan egyetlen jutalmát képezi. Annál bosszantóbb azonban, ha azt tapasztaljuk, hogy bizonyos sajkó-lapok a legkiméletlenebbül, mondhatni kihívó merészséggel piperöczködnek idegen tollakkal, oly cikkekkel és közleményekkel, melyeket esetleg lapunkban is sikerülteknek ítélvén — egészen sans-façon élnek azokkal, mint sajátjokkal. Élnek azokkal és fölhasználják anélkül, hogy szükségesnek tartanak csak egyetlen betűvel is jelezni azt, hogy ama, tetszésőket kinyert közlemény vagy vers, nem az ő, hanem a „Délibáb” tulajdonát képezte és hogy abból való utánnymot. — Mi ugyan mindazt, mi a közművelődést előmozdítja közvagyonnak tekintjük, de annyit megkiván még is a társadalmi illem, hogy a más tulajdonával csak az illető tulajdonos beleegyezése mellett éljünk. Egyelőre csak ennyit!

— **Vizsport.** Midőn az akonyuló nap végső bucsú-sugarait hinti szét a harmatkönyező földre: a debreczen vasuti indóház mögötti tó partjai megélnkülnek. Rózsás arcú ifju hölgyek, tengerszem mélységű szemekkel és pezsdült kedélyű, ruganyos izmu ifjak — mindnyájan a crème társaságból gyűlnek itt össze és bocsátkoznak a zefir-esókolta tóhullámokra. E sport a saison morte-ot valóban kellemesen élénkíti meg. — Azért kívánatos a csolnak-egylet fölvirágzása!

TARTALOM: 1. A hírlapirodalom svindlerei. S óly o m Jenő. 2. Bűvös szived. (költ.) C s e n g e y Gusztáv. 3. A szerelmes habléány. (Elbeszélés.) M a r g i t a y Dezső. 4. Janus Pannonius verseiből. (Értekezés.) D r. M á r k i Sándor. 5. Óh, bár siratlak... (költ.) G á s p á r Imre. 6. Falusi levelek. — — y Sándor. 7. Sipos Antal zenereggélye. T ó b e l Ágoston. 8. Dalmatia Heroja és Leanderje. D r. S z e m á k István. 9. A nyíl és a dal. (költ.) I f j. M o l n á r György. 10. Tárca: Különöz mindhalálíg. (Daguerrotyp.) J. W — y Géza. 11. Külföld. 12. Fővárosi hírek. 13. Vidéki hírek. 14. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Sakkталány. Számrejtvény. Betű-talányok. Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői üzenet. Fürdői levél. Vegyes. Hirdetés.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6 frt.
Fél évre	3 frt.
Negyed évre	1 frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS I. ÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

Július és Augusztus.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kel o. p.	nyug. o. p.	kel o. p.	nyug. o. p.
27 Szomb.	Pantaleon Pentele	Pentele	15 Athinoz	26 Sab. Simhu	4 31 7	41 1	9 6	19
28 Vasár.	F 7 Inceze pápa	F 6 Sámson	16 A 6 Marina	27	4 32 7	39 2	15 7	3
29 Hétfő	Mártha szüz	Vilmos	17 Jácint	28 Judith	4 34 7	38 3	32 7	22
30 Kedd	Abdon és Szennen	Juda	18 Sisoas	29 Bójt. Áron h.	4 35 7	36 5	0 7	52
31 Szerda	Loyolai Ignác	Ignác	19 Makrin	1 Ab. Rosch.	4 36 7	35 6	28 8	17
1 Csütör.	Vasas sz. Péter	Gertrud	20 Illés próféta	2	4 39 7	33	regg	este
2 Péntek.	Portiuncula	Gusztáv	21 Simon Judás	3	4 40 7	22 8	53 9	18

SAKKTALÁNY.

B nővérektől.
(Lóugrás szerént megfejtendő.)

zen	vágy	száll	ta	lá	lel	sik	ég
tam	ő	get	tol	má	dett	szál	ő
me	*El	lált	Én	tem	a	ni,	ég
Nem	föl	Sze	tem	kez	re:	át	la,
be.	a	ra,	mind	dön	Meg	ből	É
ká	ten,	az	ki,	És	s oly	De	csa
dalt	gek	a	ült	tunk	mi	des	ég
ket	aj	né	e	mo	az	lod	a

SZÁMREJTVÉNY.

Nemes Bélától.

- 3, 4. Betük fölött használjuk.
12, 13, 14. Kőfállal szokott ez leginkább kerítve lenni.
4, 3, 6. Hasznos házi eszköz.
6, 13, 14. Eső után látható.
7, 8, 9, 10, 11. Ez a szín az ártatlanság jelvénye.
7, 3, 2, 1, 5, 4. A madarak készítik ezt.
1-14. Hajdan hazánk fővárosa volt, sok király élt és kormányzott itten.

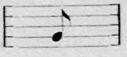
Betű-talányok.

A R	ye ye	a	ök	rit	k k k
	ye ye	BÜ	ige	K k k	
	é			K k k	

emanczipáCziÓ	•y	PÁ-J	y K k

K B D	
B Á	Á

a	ö	H
N n N n n N		
N n N n N		

	Y
Nem anyától lettél Rózsafán termettél Piros pünköst napján Hajnalban születted!	

Ha	u u u
	u u
	u u u
M	J e
J	

Megfejtési határidő aug. 9-ke.

A „Déliab“ 28-ik számában közölt sakktalány
eredménye a következő:

Valamit mondok magának!
Válasszon el babájának!
Mert lássa, én özvegy vagyok,
Szeretőnek való vagyok.
Ne csábitgass, ne hitegess,
Nálam jobb szeretőt keress;
Az én szívem rég megcsorbult...
Könnyem is utána csordult!

A számrejtvény pedig: „Hölgyek lapja.“ A betű-
talányok: „Együgyü,“ „Hatvan,“ „Kételkedő,“ „Negy-
ven,“ „Ötlet,“ „Három a táncz,“ „Növény,“ „Heted-
hét ország,“ „Szelencze,“ „Nőnem.“ Helyesen a követ-
kező t. előfizetőink fejtették meg:

A debreczeni ref. tanítóképezde olvasóköre nevé-
ben: Duró János, Gyóry Zsuzsika, Nemes Ilonka, az
első éves papnövendékek Ungvártt, Friedland Berta,
Markovits Benő, Buday Vilma, Kálnoki Matild, Nagy
István, Tóth Katinka, Fenyves Aranka, Böhm Szerafin,
Kövesdy Mariska, Weisz Nina, Hevessy Géza, Vass
Flóra, Karász Jenő, Német Berta, Körösy Katalin, Her-
czeg Klára, VörösSándor, Lehoczky Biri, Kardos Ferike,
Nánássy Erzsike, Hochstätter Irma, Steiner Hermine,
Péchy László, Zivuska Ferenczné, Komjáthy Piroska,
Halassy Jolán, Kis Erzsike, Fekete Albert, Erdélyi
Gyula, Málon Berta, Mikita Elek, K. I. Wéber Gyula,
Sárközi Ida. Kaizler Katalin.

A szerkesztő üzenetei.

R. Gy. Budapest. Levél Koroda Pálhoz — jövő számban, — levelére is válaszolok e napokban.

Gr. V. S. Felső-Dabas. Nekem mindig kellemes, bár mikor felkeres — küldeményei nem sokáig fognak fiókomban rejtőzni.

E. M. R. Nagyvárad. Köszönet, legközelebb.

Tóbel Á. A mult számból elkésett, — csak most hozhattam; mindenkor szívesen látott vendég — a lap tekintetében kívánsága szerint intézkedtem.

Kenessey G. Gleichenberg. Mielőbb felhasználom, a levél folytatását kérem, lapunkat oda menesztettük.

D. Gyula. Zombor. Alkalmilag.

S. D. Kalocsán. Az első nem sokat ér — a „Hulló levelek“ s a prózai dolgozatok azonban jönni fognak.

A. J. Temesvártt. „Szép Mari“ valóban szép s nem marad pártfogás nélkül. Hackländer „Hamis játék“-át várom.

K. Gy. Helyben. „Adriennehez“ nemsokára.

D. J. Felsőbánya. Ma szerda, vártam nem jött, más kellett adnom. Levél megy.

W. Alb. Budapest. Először mi a már folyamatban levő közleményt meg nem szakíthatjuk azért, — hogy az önét hozzuk; — másodsor pedig oly generű munkákat másoktól is kell adnunk; — mert nem csak egy név fordulhat meg mindég lapunkban. A „Petőfi társaság közlönye“ sem fogja az alig közlött cikke után ismét az önét hozni. — Egy bizonyos sorrendnek fenn kell állani — a nélkül lapot szerkeszteni nem lehet. — Egyébiránt szolgáljon tudomásul — hogy interpellációkat — egyáltalán, de levelező lapon épenségesen el nem fogadunk, bár szívesen látott munkatársunktól jöjjön is az.

Ifj. M. Gy. Ny. Bélteken „A nyil és a dal“-t mint látja közöltük; „Az esős nap“ azonban nem válik be. — Egyebet is kérünk.

Wühl Jákó. Budapest. Multkori W. J. jellegbetűk alatt adott szerkesztői üzenetünk korántsem Önnek szólt; annál kevésbé; mert — fájdalom — az utóbbi időkben miniket föltűnően elhanyagolt.

Marianna. Helyben. Lapunkban szívesen szerepeltetjük a választott szép álnév alatt; de nekünk az ennél valószínűleg még szebb valódi nevét tudnunk kell. Az „Emlékezet“-et azonban kivételkép némi javítással hozni fogjuk, hogy Kegyednek mi ránk való „emlékezete“ se merüljön el egészen az Ön papir-kosarában.

Füüdői-levél.

Lubló július hó 25. 1878.

T. Szerkesztő Ur!

E hó közepén utaztam el Lőcséről a lublói fürdőbe nem épen kellemes erős szélfuvás, fergeteg és hideg kíséretében, mely itt a felföldön nyárban is igen közönséges szokott lenni. Lőcséről a lublói fürdőbe két ut vezet; az egyik egyenesen víz keresztül az ugynevezett Jankovecz hegyen, a másik pedig sokkal nagyobb kerülést tesz és egészen Kézsmárkon víz keresztül. Ez utóbbi ut, habár hosszabb, de érdekesebb mint a másik. Látja ekkor az utazó a 16 szepesi várost, ugyszintén a Szepességnek legnagyobb részét beutazza.

Erre utaztunk mi is. Gyönyörű vidékek, regényes tájak gyönyörködtetik az utazót; egyik oldalt a hallgatag, sötét fenyves erdők emelkednek méltóságosan magas sudaraikkal, más oldalt a völgyben a csermely fut le zajos csörgedézzel, nefelettsel szegélyezett medrében.

Utunkban a Kárpátok egyik nagyobb zöme alatt haladtunk el; Láttuk a Tátrahegységnek egyik legmagasb csucsát, a gerlsdorfi csucsot. Nagyszerű látványt nyújt ez; a többi körülötte fekvő hegyek közül hatalmasan kiválik, csucsai most is hóval borítvák; a melynek felületét a ráeső napsugarak elolvastván, vékony s messziről a napfény mellett gyönyörűen ragyogó jég-réteggel vonta be a hegyet.

Különös s az alföldre emlékeztető itt némely vidékeken az utazás. Ha ugyanis oly tájra jut az ember, hol a hegyek kissé ritkulnak: meglát két-három helységet is egymás után, azt gondolná, hogy hisz oda pár negyed óra alatt megérkezhetik. Csakhogy az ut nem úgy vezet ám, mit a hogy vélne az ember. Oly kanyargósan vezet az, hol a hegyek lábainál, hol pedig a folyó mentében.

Este felé megérkeztünk a fürdőbe, hol vacsora után a nap fáradalmait siettünk kipihenni. Másnap első dolgom volt, hogy a helyet kifürkészszem. Mondhatom igen szép helyiség. Gyönyörű sétányok, a sok szép helylyel biró erdő, különféle játékkészülékek nyujtanak szórakozást a vendégeknek. Minden reggel és este két óra hosszat egy eperjesi cigánybanda húz — oly gyönyörű magyar nótákat, amilyenekben az ember oly városban, mint Lőcse, — hol csak katonazene van, a mely pedig nem magyar nóta játszására van teremtve, — valóban nem igen gyönyörködhetik. — Van egy tó is az erdőben, a melyen estenkint számosan vesznek részt a csolnakázásban. Különösen ha szép idő van; ilyenkor az üde levegőben, a kedves holdvilág, s az alatt levő hatalmas békakirályságból feljövő hanggyűlék mellett eltart a csolnakázás késő estig, amikor aztán szétoszlanak s megy mindenki éjjeli nyugovásra.

Jó éjt!

Ilyen módon folyik itt a mindennapi élet. Azonban, nehogy valamikép mégis megunja valaki ezen minden nap ismétlődő egyszerűséget: im 12-én az épületeken rettentő mázolt falragaszok ma (t. i. 12-ére) estére illetőleg délután $\frac{1}{2}$ 5-re egy „Auserordentliche Kraft-und Kunstproduktion“-t hirdetnek, a melyre a t. publikum és fürdői vendégek tisztelettel meghivatnak. Fölül pedig a falragaszon egy rajz, a mely egy székekből összeállított bábé-tornyot ábrázol, ezen pedig egy személy roppant ügyességgel és bátorsággal mutat mindenfelé tótágast. — No már ezt majd csak megnézzük! Megjelentünk tehát az előadáson. De biz nem volt az egyéb, mint hogy egy cigány familia megszorulván és néhány gimnasztikus „kunatot“ betanulván; azzal akarta mulattatni a közönséget.

Talán már hosszan is fárasztottam szerkesztő ur türelmét — berekeszttem tehát soraimat, azon ígérlet mellett, — hogy nemsokára ismét felkeresem, addig is maradok tisztelője

Viczmándi Antal.

V e g y e s.

(s) **A szerelmi törvényszékek.** A szerelmi törvényszékek korszakában azt az egyént tartották művelt embernek, ki dalolással, illetőleg költészettel foglalkozott. Sőt maguk a papok sem idegenkedtek ezek kezelésétől; így olvassuk, hogy a híres Abelard sokkal nagyobb hírnévnek örvendett az ő melódiáiért, mint bölcselemi okoskodásaiért; továbbá maga szt. Bernát romantikai nyelven előállított költeményei által lón nevezetessé. Ez idő tájban a verseny vita-dalokat a troubadourok kezelvén, e dalok szolgáltak anyagul az egyes szerelmi törvényszékek tárgyalásainak. Ugyanis egy alkalommal két troubadour, névszerint: Cigalla Lanfranc és Doria Simon e kérdés felett vitakoztak: „Vajjon az érdemli-e meg inkább a szerelmet, ki bőkezűen ajándékozik, vagy kikéde ellenére és csak azért ajándékozik, hogy bőkezűnek tartsák?” — A két troubadour sehogy sem tudván megegyezni, a kérdés a signei hölgyek szerelmi törvényszéke elé került eldöntés végett. Azonban a hozott ítélet egyik félnek sem levén nyére, az ugy a románirói szerelmi törvényszékhez lett föllebezve. Az ítéletet az idő vasfoga fölemésztvén, az utókor mitem tud a határozatról.

Klio utmutatása nyomán a homály lepte századokon átsurranna, figyeljünk ama 16 görög nőre, kik már mint béke-bírák szerepeltek és kik törvénykezési tevékenységük okozta befolyásuk következtében tekintélyre tevén szert, a júni ünnepélyeken elnöklési joggal bírtak. Tudjuk, továbbá, hogy Rómában Helio-gabal császár nótanácsot alkotott, mely tanácsban saját anyja, Soemis elnökölt; e tanács határozott az öltözet, a divat és szerelmi ügyekben. Olvassuk, hogy a dublini parlament gyűlésezési ideje alatt szokássá vált, hogy a környékbeli hölgyek összegyűlvén, tanácsot tartottak. Ilyetén eljárást azonban, némi analogiával, a régi galloknál is találunk. Hogy Párisban szerelmi törvénykezések voltak, hiven tanuskodnak a párisi könyvtárak egyes kéziratái és foliánsai. A híres Richelieu is részt vett ezek tárgyalásában. Sőt maguk a pápák avignoni tartózkodási idejük alatt sem idegenkedtek azokban résztvenni. — Klió értesít, hogy ezek egyikében bizonyos Jeanne és Hoquette de Bonche, Beatrix és Briande d'Agoult hölgyek is résztvettek.

A mi az institutio belső szervezetét illeti, e részben legtöbb felvilágosítást nyújt ama kézirat, melyet még 1627-ben fedeztek fel s mely teljesen körülírja ez intézmény belső organismusát.

A szerelmi törvényszékeknek codificált jegyzőkönyvük is volt. Habár a 31. cikkelyben formulázott törvénykönyvsok olyatén elvet tartalmaz, mely a mai modern felfogás előtt ki nem állja a bírálatot, mindaztal idezünk belőle egy pár darabot, hogy így a korszalem annál inkább kitűnjék. A többi közt így szól: „A házasság nem zárja ki a szerelmeskedést az idegenek-

kel. — A szerelem nem szokott a fősvénység házában lakni. Semmi sem ellenzi, hogy egy férfit két nő, vagy egy nőt két férfi szeressen.”

Az írók a törvénykönyv felfedezését különféle uton-módon magyarázgatják; némelyek állítják, hogy azt egy brit lovag a híres Arthur király sirjánál szedte volna össze, míg mások a regeszerü előadáshoz folyamodnak. Így Aretin, a legmegbízhatóbb forrás, egész regét ad elő a törvénykönyv napfényre hozatalát illetőleg. Ha igaz az, hogy a mondák és a regék amaz időnek, melyből erednek, mint egy tükrei s egy-szersmind ama sark-pontok, melyek következtetést engednek vetni az irány-eszmékre és kalandos lelkületre: ugy Aretin elbeszélése után a szerelmi törvényszékek korát bizvást a kalandok és érzelmvilág időszakának nevezhetjük.

A következő esetet Cantuból idézzük, ki különben több példát sorol fel.

„Egy lovag, egy hölgy szerelmeért esdett, de meg nem hajthatta annak keménységét. — Nehány tisztes ajándékot küldte neki, mit e nő nagy tetszéssel és örömmel fogadott anélkül, hogy szíve a lovag iránt meglágyult volna. A lovag erre panaszt emelt, hogy a hölgy az ajándék elfogadása által reményt keltett benne s megcsalá! Az illetékes törvényszék elnöknője, Eleonora királynő ítélete a következőleg hangzott: „Illik, hogy a nő a szerelem céljából adott ajándékot vagy utasítsa vissza, vagy viszonozza szerelemmel; különben az aljas kaczer nők sorába tartozik!”

Nostradamus egész srrozatát közli azoknak a hölgyeknek, kik a szerelmi törvényszékeken elnököltek; mi itt azonban csak Adalatio, Avignon algrófnőjét, Bestana Signe rnéjét, Hermengarde, narbonnei algrófnőt és Eleonora királynőt hozzuk fel.

Végezetül kérдем: a szerelmi törvényszékek mely eszközt használtak büntetés gyanánt? — Egyes egyedül a közvéleményt, mondhatni nagy hatalmat, mely előtt minden hatalmas hátrálni kényszerül.

Hirdetés.

Homeopatha orvos

Dr. KLÁR VINCZE

orvos-tudor, szülész-műtő,

rendel naponta: reggel 7—9-ig, délután
3—5 óráig.

Szegényeknek ingyen.

Lakása: Batthyáni-utca, Czégely-féle házban,
2158. szám alatt.